

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
MUZIKOS PEDAGOGIKOS IR VIZUALIŲJŲ MENŲ KATEDRA

LORETA ANGILOVIENĖ

Dailės (specializacija: grafika) studijų programos

REMINISCENCIJOS-GRAFIKOS OBJEKTAS

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas: prof. Vaidotas Janulis

Recenzentė: lekt. Elena Sakalauskaitė

Šiauliai, 2019

SIAULIAI UNIVERSITY
MUSIC PEDAGOGY AND VISUAL ARTS DEPARTMENT

LORETA ANGILOVIENĖ

Art study program

Student of graphic specialization

REMINISCENCE - THE OBJECTS OF GRAPHIC ARTS

Master Thesis

Supervisor: prof. Vaidotas Janulis

Reviewer: Elena Sakalauskaite

Siauliai, 2019

Teigiu, kad magistro darbas, kurį teikiu dailės studijų krypties magistro kvalifaciniam laipsniui įgyti yra originalus autorinis darbas.

(Studento parašas)

Šiauliai 2019

Turinys

SANTRAUKA.....	5
SUMMARY.....	6
ĮVADAS.....	7
I. DARBŲ KONCEPCIJA IR TEMOS ANALIZĖ.....	9
1. Atminties samprata.....	9
2. Su darbo tema susijusių vizualių analogų analizė.....	11
V. KŪRYBINIŲ DARBŲ REALIZAVIMAS.....	21
1. Darbo temos, idėjos paieškos.....	21
2. Darbo eiga - kompoziciniai ieškojimai.....	27
3. Kolekcijos analizė.....	35
IŠVADOS.....	36
LITERATŪRA.....	37
PRIEDAI.....	38

SANTRAUKA

Magistriniame darbe „Reminiscencijos-grafikos objektas“ yra nagrinėjamas atminties, prisiminimų fenomenas. Teorinėje dalyje prisiminimai ir atminties fenomenas analizuojamas iš teorinės perspektyvos, yra aiškinamasi jos sampratos kitimas įvairiais laikotarpiais. Toliau teorinėje dalyje yra aptariami vizualiniai analogai-kelių lietuvių ir užsienio menininkų kūriniai, kuriuose kalbama apie prisiminimus, siekiant išsiaiškinti, kaip atminties fenomenas, prisiminimai atskleidžiami kūrinyje, koks santykis tarp asmeninės ir kolektyvinės atminties. Praktinėje dalyje aprašomos magistrinio kūrinio „Reminiscencijos-grafikos objektas“ atsiradimo aplinkybės, jo reikšmė, techninis išpildymas, įtakos. Teorinėje dalyje naudojama gausi vaizdinė medžiaga.

SUMMARY

Masters degree thesis „ Reminiscence - the objects of graphic arts“ is aiming to research phenomenon of remembrance, memory. In the first part, this phenomenon is researched from theoretical perspective, where the concept of memory and changes of its perception during various times is discussed. In next chapter some examples of artworks from both Lithuanian and foreign artists are analyzed, specifically those, that deal with memory and remembrance with the quest to find how this phenomenon of memory junctions in general, what is the relation between personal and collective memory. In the practical part, author's art project „Reminiscences “are being disclosed, also its description, ideas, technical specifications, influences. All the paper is illustrated by big number of pictures.

ĮVADAS

Temos aktualumas. Viena ryškesnių žmogaus savybių-gebėjimas suteikti prasmę net ir keisčiausiems dalykams. Toks prasmės suteikimas būtinas, kitaip žmogaus gyvenimas ir daugelis dalykų, kuriuos darome, arba kurie mums nutinka, atrodytų beprasmingai, ir to pasekoje žmogus paprasčiausiai išprotėtų. Toks prasmės suteikimo pavyzdys ypač akivaizdus, kai lankomės archeologiniuose muziejuose, kuriuose išdėstytos kadaise gyvenusių žmonių įkapės, kurios mums dažnai neturi visiškai jokios prasmės ir net logikos. Paprastesnis pavyzdys būtų beveik kiekvieno namuose esantys kokie nors maži niekučiai, kurie kitiems asmenims neturi jokios prasmės, yra nesuprantami, tačiau pačiam savininkui yra be galo brangūs, nes sukelia kažkokių konkrečius prisiminimus. Šiuolaikiniame pasaulyje žmonės gyvena apsupti daiktų, kurie vartotojiškoje visuomenėje vis dažniau yra brangesni už kitus žmones, už ryšius su kitais žmonėmis. Labai dažna šiuolaikinės visuomenės liga-kaupimo sindromas, kuomet žmonės sukaupia didžiulius kiekius daiktų, kurie šiaip jau neturi jokios didesnės vertės, išdėstytų krūvomis, dažnai net trukdančių jiems gyventi, vaikščioti po savo namus. Tačiau šiems kaupikams tie daktai turi didžiulę reikšmę, yra brangūs ir net mintis, jog teks kažką išmesti kelia didžiulį skausmą. Todėl labai prasminga ir savalaikiška būtų panagrinėti svetimų daiktų, sukeliančių kažkokių konkrečius prisiminimus kitam žmogui, įsisavinimo fenomeną.

Darbo objektas. Svetimų prisiminimų įsisavinimas grafikos darbų pagalba.

Darbo tikslas. Siekiama suvokti svetimos atminties fenomeną ir sukurti kūrybinį darbą, remiantis šia medžiaga.

Hipotezė. Kūrybos pagalba galima įsisavinti svetimus prisiminimus.

Darbo uždaviniai.

1. Aptarti atminties ir svetimo sampratą, remiantis psichologija ir filosofija.
2. Išanalizuoti konkrečius meno kūrinius, kuriuose skleidžiasi svetimos atminties fenomenas
3. Aprašyti savo kūrybinį darbą, atskleidžiant sukūrimo aplinkybes, medžiagas, reikšmes, ir kt detales.

Tyrimo metodologija. Šiam tyrimui atlikti naudojamosi aprašomuoju metodu ir analize.

Darbo struktūra. Magistro darbą sudaro įvadas, teorinė dalis, kurioje analizuojama atmintis iš psichologinės ir filosofinės perspektyvos. Tame pačiame skyriuje atliekama analogų analizė pasiremiant keliais lietuvių ir užsienio menininkais. Paskutinėje dalyje pateikiamas kūrybinio darbo paaiškinimas-jo atsiradimas, technika, medžiagos, idėjos, realizavimas ir tt. Darbą taip pat sudaro

išvados, santraukos (lietuvių ir anglų kalbomis), literatūros sąrašas ir priedai. Gale pridedamas kompaktinis diskas.

I. DARBŲ KONCEPCIJA IR TEMOS ANALIZĖ

1. Atminties samprata

Šiame skyriuje bus aptarta atminties samprata ir raiškos būdai, kadangi atmintis yra kertinis momentas kūrybiniame darbe. Savo tyrinėjimą norėusi pradėti Daliaus Jonkaus apibendrinimu „Atmintis nėra totalaus sąmoningumo sinonimas. Greičiau atvirkščiai, atmintis – tai siekis prisiminti ir tuos prisiminimus išlaikyti suderinus tarpusavyje.¹“ Taigi abstrakčiai kalbant, atmintis reikalauja pastangų, bet tuo pat metu nėra įmanoma jos šimtaprocentinai kontroliuoti. Greičiausia tai yra viena iš priežasčių, kodėl paskutiniu metu atminties tyrimai yra ypač populiarūs kultūrologijos lauke. Taip pat yra atsiradę netgi studijų programų, kurios būtent ir tyrinėja atminties fenomeną tiek iš asmeninės, tiek iš kolektyvinės perspektyvos.

Reikėtų pastebėti, kad atmintį tyrinėjantys skirtingų sričių specialistai koncentruojasi į skirtingus aspektus: neurologijos mokslui svarbūs neuronų struktūrų tyrimai; psichologijai-emociniai asmens atminties procesai. Kultūrologijos laukui svarbūs kultūrinių artefaktų ir jų santykio su kolektyvine bei individo atmintimi sugretinimas, specifinis atminties studijų laukas yra tarpdisciplininis, dažnai jungiantis kelis humanitarinius mokslus ir bandantis suvokti atminties fenomenus tiek individo, tiek kolektyviniame-šeimos, grupės, konkrečios bendruomenės ar net visos šalies kontekste.

Mokslininkai, tyrinėjantys atmintį, numano porą labai skirtingų jos šaltinių-vidinę (ty savo asmeninę, niekaip nedokumentuotą, kaskart išskylančią) ir išorinę- tai yra jau užrašytą, nupieštą ar kitaip užfiksuotą. Ši išorinė atmintis saugoma archyvuose, bibliotekose ir kt. saugyklose. Tačiau reikėtų pastebėti paradokšą, kad viena vertus padaugėjęs užrašytos atminties, sumažėja vidinės atminties kiekis, ir maža to, ji nebūtinai sutampa. Kita vertus, šiuolaikiniame pasaulyje interneto vartojimo pasekoje žmonės vis mažiau naudojami savo vidine atmintimi, ir vis dažniau pradeda kliauti informacija, esančia internete. Taip pat labai svarbi išskeldintos atminties dalis-kultūriniai artefaktai, tai yra meno kūriniai, skulptūros, grafikos darbai ir kt.

Toliau tekste bus apžvelgta atminties sampratos kaita ir interpretacijos per visą žmonijos istoriją. Pirmoji ryškesnė atminties išskyrimo pastanga vyko antikiniame pasaulyje,

¹ iš Jonkus, Dalius *Atminties visuma ir kitybė. Fenomenologinis požiūris.*//Religija ir kultūra *Sąmonė ir Kitybė* 2009 Nr.6

kuomet šešto-penkto a. prieš mūsų erą sandūroje gyvenęs filosofas Parmenidas manė, kad atmintis yra šviesos ir tamsos arba karščio ir šalčio mišinys, ir pakeitus šį mišinį, atmintis suprastėja. Vėliau gyvenę jo kolegos panašiai siejo pačia atmintį su fizinius procesais, o jos praradimą su pusiausvyros praradimu.

Naują atminties sampratą pateikė Platonas, kuris teigė, jog prisiminimas papuola į protą ir kaip atvaizdas įsispaudžia ant vaško lentelės, kur kurį laiką pabūna, kol vėl išsisklaido. Tokia samprata kurį laiką laikėsi ir buvo patobulinta jo mokinių. Kitas mąstytojas Aristotelis pasiūlė visai kitokią sampratą. Jo nuomone, atmintis remiasi kraujo judesiais, o užmaršumas-kraujo sulėtėjimo pasėkmė. Taip pat jis priartėjo prie šiuolaikinės atminties sampratos, kai įžvelgė ryšį tarp atminties ir idėjų bei asociacijų. Iš esmės galima teigti, jog antikinės graikijos mąstytojai pirmieji įžvelgė ryšį tarp atminties ir fizinio kūno, kad ir kokios keistos jų teorijos bebūtų. Krirkščioniškoje eroje Galenas manė, kad atmintis ir psichiniai procesai yra žemesniojo, gyvulinės dvasios lygio dalis, ji yra kuriama abiejuose smegenų pusėse ir ten yra atminties buveinė. Po jo, šv. Augustinas teigė, jog atmintis-sielos funkcija, ir kad ta siela slypi smegenyse.

Viena įdomesnių atminties teorijų 18 a. buvo sukurta David Hartley, kuris teigė, jog dar iki gimimo smegenyse vyksta vibracijos, nauji pojūčiai keičia tų vibracijų intensyvumą, rūšį, vietą ir kryptį. Po naujo pojūčio vibracijos greitai atgauna pirminį būvį. Tačiau jeigu tas pats pojūtis vėl kyla, vibracijos jau kiek lėčiau atgauna tą pirminį būvį.

19 a. Buvo išsakytos idėjos, jog atmintis slypi visose smegenų dalyse ir kad ji nėra gyvulinės dvasios dalis. Buvo prieita nuomonė, kad smegenys veikia kaip visuma, todėl negali būti tiriamos kaip elementarių dalių tarpusavio sąveika. Šiuolaikinė atminties samprata vystėsi devyniolikto ir dvidešimto amžių sandūroje, ir iš esmės jos vystėsi trimis kryptimis. Viena iš šių krypčių teigia, jos atmintis remiasi biocheminiu pagrindu ir ji teigia, jog ribonukleinio rūgštis veikia kaip cheminis atminties tarpininkas. Kitos krypties mokslininkai siūlė analizuoti užmiršimo fenomeną. Taip pat buvo išskirtos trumpalaikės ir ilgalaikės atminties sąvokos. Taip pat buvo atrasta, jog stimuliuojant konkrečias smegenų sritis elektra, suintensyvėja prisiminimai.

Šiuolaikinis smegenų mokslas pastebi, jog bet kuri smegenų dalis gali išsaugoti visus prisiminimus. Manoma, kad kiekviena smegenų ląstelė veikia kaip mažytės smegenys ir kiekviena jų įrašo mūsų prisiminimus. Bet kokių atveju galima pastebėti, kad ypač padaugėjo smegenų tyrinėjimų 21 a. Bet jie dažniausiai remiasi utilitarinėmis prielaidomis, ieškoma būdų kaip priversti savo smegenis veikti greičiau ir efektyviau tam, kad gauti kuo daugiau naudos.

Taigi aptarus atminties sampratą keičiantis amžiams galima pastebėti, kad atmintis domino mąstytojus jau nuo antikinių laikų. Pirmose interpretacijose atminties fenomenas buvo itin smarkiai siejamas su fiziniais procesais, net su kraujo judėjimu. Viduramžiais ryškesnių atminties sampratos pakitimų neįvyko, ir ypač pradėjo populiarėti atminties tyrimai naujaisiais amžiais, po 19 amžiaus. Tačiau nežiūrint didelės apimties įvairių sričių tyrimų, mokslininkai iki pat šios dienos negali šimtaprocentinai paaiškinti visų atminties mechanizmų, nei tiksliai lokalizuoti vietos smegenyse, kuri už prisiminimų kaupimą atsakinga.

2. Su darbo tema susijusių vizualių analogų analizė

Šiame skyriuje bus aptarti konkretūs pavyzdžiai, kuomet meno kūrinys naudojama prisiminimų motyvai, ypač svetimų prisiminimų, bus ieškoma darbų, kuriuose atmintis yra dominuojantis faktorius. Tokių darbų Lietuviškame kontekste yra nemažai. Vienas iš ryškesnių prisiminimo temos vystytojų yra metalo skulptorius Romualdas Inčirauskas. Kaip teigiama 15 min straipsnyje „Vilniaus dailės akademijos (VDA) Telšių fakulteto profesorius Romualdas Inčirauskas drąsiai gali būti vadinamas istorinės atminties saugotoju ir tolerancijos skatintoju². Jo didžioji dalis kūrinių kalba apie istorinę atmintį, apie praėjusius amžius ir konkrečioje vietoje gyvenusius žmones. Kaip teigiama straipsnyje „Viena svarbiausių ir patraukliausių šio autoriaus ypatybių – nuolatinis atsigręžimas į atmintį. Į praeitį, sakant, kad visa tai, kas buvo – niekur nedingo, nesvarbu, kaip seniai tai būtų nutikę.“³Palyginus didelė dalis kūrybos skirta Telšių litvakų įamžinimui, taip pat žemaitijos tematikai.

Vienas kūrinių "Ratai (Rataa)" (2011 m., bronzos, 49 x 26 x 19 cm,) skirtas Žemaitijos Krikšto 600 metų jubiliejui. Tai nemaža bronzinė skulptūrinė kompozicija, kurioje itin svarbią rolę vaidina grafinė linija. Pats objektas yra kelių skirtingų formų junginys, kurioje labai svarbų vaidmenį vaidina būtent ratas. Ši forma yra labai simbolinė. Ratas visose kultūrose simbolizuoja šventenybę, amžinybę, tęstinumą, amžiną judėjimą. Šiame kūrinyje svarbi ne tik jo forma, bet ir paviršiai, kurie yra be galo grafiški. Juose dominuoja raidės, šriftai. Atmintis žadinama tekstine medžiaga. Taip pat ir vaizdais. Reikėtų atkreipti dėmesį į šio darbo metalo medžiagos išryškinimą, maksimaliai išnaudojama metalo teikiama galimybė mažoms detalėms, bet taip pat prijungiamos ir didelės formos.

² <https://www.15min.lt/kultura/naujiena/asmenybe/menininkas-romualdas-incirauskas-litvaku-kulturos-dalies-eliminavimas-skurdina-lietuvos-kultura-285-458286>

³ <http://www.ldsajunga.lt/NAUJIENOS-652>

Pav. 1 R. Inčirauskas „Ratai“ 2011 m., bronzos.

Kitas darbas, kurį aptarsime šiame skyriuje yra "Žymiausi žemaičių mūšiai", iš Didžiosios žemaičių sienos Telšiuose". Darbas sukurtas 2012 m. . Kaip ir dauguma menininko darbų iš bronzos, šitas, skirtingai nei aukščiau aptartas kūrinys, yra skirtas žemaičių mūšiams. Jame forma vėl naudojama ta pati, kaip ir ankstesiame kūrinyje-ratas, taip pat ryškus ir lygiai tas pats elementas-smulkus grafiškas reljefas. Nors šiuo atveju užfiksuota visai kita atmintis, nei prieš tai aptartame darbe. Juk visi didieji, žymieji žemaičių mūšiai įvyko dar iki krikščionybės atsiradimo. Tiesa tokia, kad krikščionybės įvedimas žemaitijos karingumą paveikė priešingai, po krikščionybės įvedimo žemaičių gentis, tokia garsi ir gąsdinusi kryžiuočius iki tol, beveik išnyko iš istorijos puslapių. Ironiška tai, kad šiame darbe naudojamas ne tik tas pat ratas, tačiau netgi vyskupo lazda, kuri visiškai niekaip nesusijusi su Žemaitijos karinėmis operacijomis.

Lazdos eksponavimas rato viduryje matyt turėtų nurodyti į Telšius, kaip į Vyskupo miestą. Tokiu būdu dailininkas savo subjektyvius prisiminimus bando pavaizduoti kaip objektyvius-centre įkomponuota vyskupo lazda nurodo krikščioniškos religijos svarbumą, nes aplink ją išsidėstę visi karių veidai, armijos, ginklai ir kt. žmogui, nežinančiam istorijos galėtų susidaryti įspūdis, kad didieji žemaičių mūšiai ir jų pergalės įvyko tik vyskupo dėka, kad jis arba vedė karius į mūšį, arba kovojama buvo dėl jo, arba pergalės buvo pasiektos jo dėka, ir kažkas panašaus. Ir nors dailininkas turi teisę subjektyviai istorijos interpretacijai, tačiau toks istorijos vaizdavimas ir dar miesto centre už mokesčių mokėtojų pinigų yra įžeidimas žemaičių genčiai ir jos istorijai. Juk tryliktame amžiuje, kuomet ir vyko didieji žemaičių mūšiai, pastarieji ne tik neturėjo vyskupo, jie apskritai nebuvo pasikrikštyję ir kaip tik labai aršiai kovojo prieš krikščionybę. Žemaičiam pavaizduoti simbolių galėtų būti labai daug, tačiau dailininkas pasirenka jam pačiam priimtinausią,

maloniausią, ir renkasi visą naratyvą išdėstyti pagal jį. Pačius mūšius čia simbolizuoti galėtų nebent matoma gynybinė akipiruotė-kareiviai su šarvais ir skydais.

Pav. 2 R. Inčirauskas. "Žymiausi žemaičių mūšiai", iš Didžiosios žemaičių sienos Telšiuose.". Darbas sukurtas 2012m

Toliau bus aptarti keli menininkės Severijos Inčirauskaitės Kriaunevičienės darbai. Pirmasis - tai instaliacija "Kill for Peace", sukurta 2016, kuriai panaudoti autentiški kareiviški šalmai iš skirtingų šalių, kurie sugręžioti ir medvilniniais siūlais išsiuvinėti kryželiu. Šalmai išsiuvinėti gėlių- ramunių, aguonų, našlaičių, neužmirštuolių motyvais. Kaip teigiama kūrinio aprašyme „Karo gėlės ir žuvusiųjų atminimo simboliai. Myli – nemyli, gyvas ar miręs, ką užmiršti, o ką prisiminti...“⁴. Pats pavadinimas, kilo iš 1966 metais grupės The Fugs išleistos dainos. Kaip teigiama aprašyme, šis darbas apmąsto karo, kaip tokio žiaurumą ir tuo pačiu neišvengiamybę, nenorą atsisakyti karo idėjos, nors ji tokia neišvengiama.

Šiame darbe operuojama keliais atminties simboliais. Viena vertus darbe eksponuojami tikri, autentiški šalmai iš konfliktinių zonų kurie yra vienas ryškiausių karo simbolių kaip toks. Kariški šalmai yra viena kario garderobo detalė, kuri yra būdinga tik kareiviams, naudojama tik karo tikslams ir niekam kitam-juk kariškas kelnės, milinę ar batus prireikus galima nešioti ir taikos metu (yra daug istorijų, apie tokius atvejus, kai kareivių rūbai net persiuvami, perdažomi paverčiant juos taikos metais nešiojaimais rūbais). Kai kurie kareiviški rūbai kaip pvz. kamufliažinės kelnės net tampa šiuolaikinės mados klyksmu. Tuo tarpu kareiviškas šalmas kaip toks taikos metu yra visiškai nenaudingas, jo niekaip neįmanoma paversti į statybininko ar dviratininko šalimą.

Skirtingai nei kitos kareivio garderobo detalės, kariškas šalmas smarkiai kito per šimtmečius, ir primena viduramžius ir ankstensius laikus, kuomet visa kareivio apranga buvo

⁴ <http://www.severija.lt/lt/kuryba/kill-for-peace/>

padengta metalu. Keičiantis šimtmečiams armija atsisakė sunkių ir nepatogių metalinių šarvų, bet liko vienintelė metalinė garderobo dalis. Taigi, instaliacijai naudojamas ryškus ir unikalus, senovinis karo simbolis-metalinis šalmas. Kita vertus šalmai dažniausiai nėra kaip nors apdirbami tekstile, ir jau tikrai nėra siuvinėjami. O pats siuvinėjimas kryželiu nurodo į rankdarbius, į namų jausmą, jaukumą, ypač gretinant gėlių motyvus. Mūsų kolektyvinė atmintis padeda mums pažinti šiuos motyvus. Ir būtent kolektyvinės atminties pagalba mes galime juos sujungti.

Pav. 3 S. Inčirauskaitė Kriaunevičienė “Kill for Peace” 2016,

Kita Instaliacija, kuri bus aptarta šiame darbe yra 2017 sukurti „Turisto pusryčiai“ kurią sudaro Kaukazo kalnuose surastos surūdijusios skardinės, kurios taip pat, kaip ir ankstesnis darbas yra siuvinėtos kryželiu medvilniniais siūlais. Tačiau šiuo atveju siuvinuose sukuriami gyvosios gamtos vaizdai-daugiausia drugeliai ir vabalai. Reiktų atkreipti dėmesį, kad šiuo atveju itin ryškiai kontrastuoja surudiję konservų dėžutės, kurios šep jau yra išmestos ir niekam nereikalingos ir itin estetiškai, gražūs, margi ir spalvoti, net galima teigti prabangūs siuvinėjimai.

Atmintis čia irgi žaidžia kelias frontais. Viena vertus išmestos konservų dėžutės yra fizinis praėjusių žmonių priminimas. Žmonių, kurie čia buvo, valgė, ilsėjosi kurį laiką. Kita vertus,

patiems žmonėms šios konservų dėželės yra bevertės, nes jos išmestos, bet tuo pačiu metu jos apie tos žmones praneša nenorom. Tai yra mūsų nepageidaujamas prisiminimas apie mus, tai yra įkaltis, parodantis, kad mes nebuvo pakankamai sąmoningi, kad susirinktume daiktus paskui save. Einantiems iš paskos šie daiktai, kitaip paprasčiausiai šiukšlės, taip pat primena žmogaus poelgių paslaptis, tai neasmenišką šiukšlės, nieko konkretaus nesakančios apie tuos žmones, kurie čia praėjo.

Tai nėra kokia skarelė, kuri papasakotų apie savininko spalvų skonį, ar kokia užrašų knygelė, kurioje mes matytume prisiminimus apie kelionę. Šis paliktas objektas tesako tik, kad žmonės čia ėjo ir kad jie kažką valgė. Tuo tarpu žmogui, radusiam šiuos daiktus, jie tampa jo paties prisiminimų motyvais, prisiminimų, kaip jis ėjo per kalnus. Kaip teigiama parodos aprašyme: „Šitie skylėti skardiniai dangteliai pačiai autorei tampa tuneliais, kirmgraužomis, gebančiomis per sekundės dalį vėl sugrąžinti į ne vienerių metų senumo įspūdžius“ Tai senos surūdijusios įrašų plokštelės, grojančios kelionių prisiminimus pačiai autorei ir jums autorės mėginimas kelionių patirtis įrašyti metale – laikinoje, korozijos veikiamoje, yrančioje medžiagoje, ir vis tik kur kas mažiau efemeriškoje negu drugio gyvenimas ar negu mūsų atmintis.“⁵

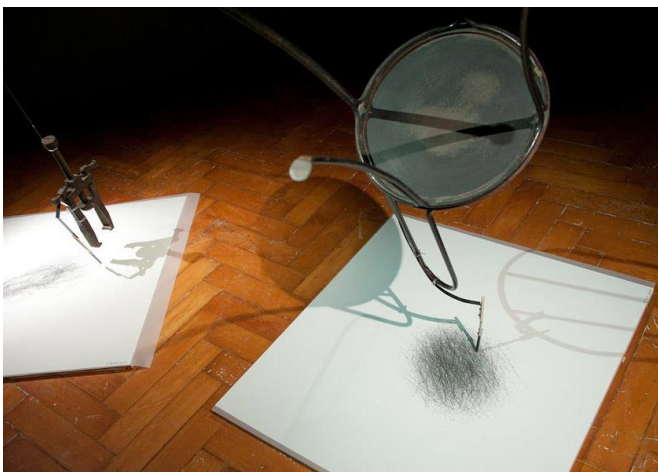
⁵ <http://www.severija.lt/lt/kuryba/turisto-pusryciai/>

Pav. 4 S. Inčirauskaitė Kriaunavičienė „Turisto pusryčiai“ 2017

Toliau tekste bus aptarti meno kūriniai, kurie nesusiję su Lietuva, tačiau kuriuose atmintis, kolektyvinė arba asmeninė vaidina didelį vaidmenį. Vienas ryškesnių darbų yra kinetinis Elisabeth Hoak-Doering iš Kipro darbas *Temporal Taxonomy*, sukurtas 2011. Jis buvo eksponuotas Venecijos bienalėje. Tai yra kinetinė instaliacija, kuri sudaryta iš įvairių objektų-daugiausia baldų-kėdžių, stalų – laisvai kabančių erdvėje, kurie pajungti prie jutiklių. Prie pačių objektų apačios prijungti pieštukai, ir ant grindų po kiekvienu jų padėta po lapą. Lankytojams priartėjus prie objektų, šie pradeda judėti nuo jų, ir pritvirtintais pieštukais pradeda paišyti linijas. Taigi priklausomai nuo to, kaip žmonės juda, kuriamas peišinys.

Tokiu būdu kiekvienas žmogus įrėžia savo žanklą piešiniuose, tačiau pats neturi galimybės sąmoningai įtakoti, koks tas paveikslas bus. Tokia yra kolektyvinės atminties, kurią mes paliekame daiktuose, metafora. Tuo pačiu metu, patys daiktai nesikeičia nuo žmonių judėjimo, jie lieka tokie, kaip buvę, tiesiog ant popieriaus lapo susikuria naujas piešinys. Dažnai mes patys net nematome to, kaip susikuria prisiminimai, mes mažai galime kontroliuoti tai, ką kiti žmonės prisimena apie mus. Tačiau nuo mūsų judėjimo priklauso tas piešinys, kuris susikuria. Taigi šis darbas tiesiogine prasme grafiškai užfiksuoja prisiminimus apie žmones.

Pav. 5 Elisabeth Hoak-Doering „Temporal Taxonomy“ 2011.

Dar vienas darbas, techniškai jau skirtingas nuo kitų, anksčiau aptartų, yra britų menininko Christian Marclay 2010 m. darbas „Clocks“. Šis darbas yra sudarytas iš tūkstančių garsių ir nelabai filmų ištraukų, kuriuose vaizduojamas laikrodis ir įvardinamas laikas. Darbo trukmė – visa para. Jis demonstruojamas kaip nepertraukiamas visą parą einantis video, kuriame pateikiamas laikrodžių ir laiko vaizdas susinchronizuotas su realiu toje vietoje esančiu laiku, ty. pagal šią instaliaciją net galima savo laikrodį pasitikrint, ar gerai veikia.

Stebina ir žavi ne tik menininko užmojis peržiūrėti milžinišką kiekį filmų, ir didžiulės laiko sąnaudos, reikalingos viską gražiai sujungti – kadagi filmų elementai nesumėtyti, kaip papuola, visi kadrai išbaigti, iškirpta būtent tiek, kiek reikia suvokti, suprasti, išsiaiškinti sceną. Tokiu būdu šis video filmas tampa tiek malonia pramoga akims, tiek vieno filmų aspekto analize, tiek rakursu į kino istoriją, tiek galimybe permąstyti laiką kaip tokį.

Stebėdami video darbą galime pamatyti, kad laikas filmuose atsiranda ne šiaip sau, ne atsitiktinai, bet dažniausiai norint pabrėžti to momento svarbą, taip pat parodyti pagrindinio veikėjo dienos rutiną ir ypač dažnai yra naudojamas kalbant apie nusikaltimus. Taip laikrodis ekrane tampa prisiminimu apie mirties neišvengiamybę⁶. Mes esame įkalinti laike, mūsų prisiminimai yra sudėti laike. Žmonės, išradę laikrodį laikui matuoti deja niekaip nesugebėjo pakeisti laiko tėkmės, atsukti jo atgal, persikelti vėliau ir panašiai. Laikrodis mums nebent padeda suprasti, kad mes vėluojam, skubam, jis padeda mūsų prisiminimams, nes mes žinome, kur kokią minutę buvom, žinom, kiek ilgai truko. Išradę laikrodį pastebėjom, jog kažkoks sukrėtes įvykis mums atrodo truko visą amžinybę, tačiau iš tiesų ta amžinybė tebuvo tik penkias minutes. Taigi laikas atminties atžvilgiu yra itin svarbus aspektas, viena iš prisiminimų dimensijų. apie tai ir kalba šis darbas.

⁶ <https://www.tate.org.uk/art/lists/five-ways-christian-marclays-clock-does-more-just-tell-time>

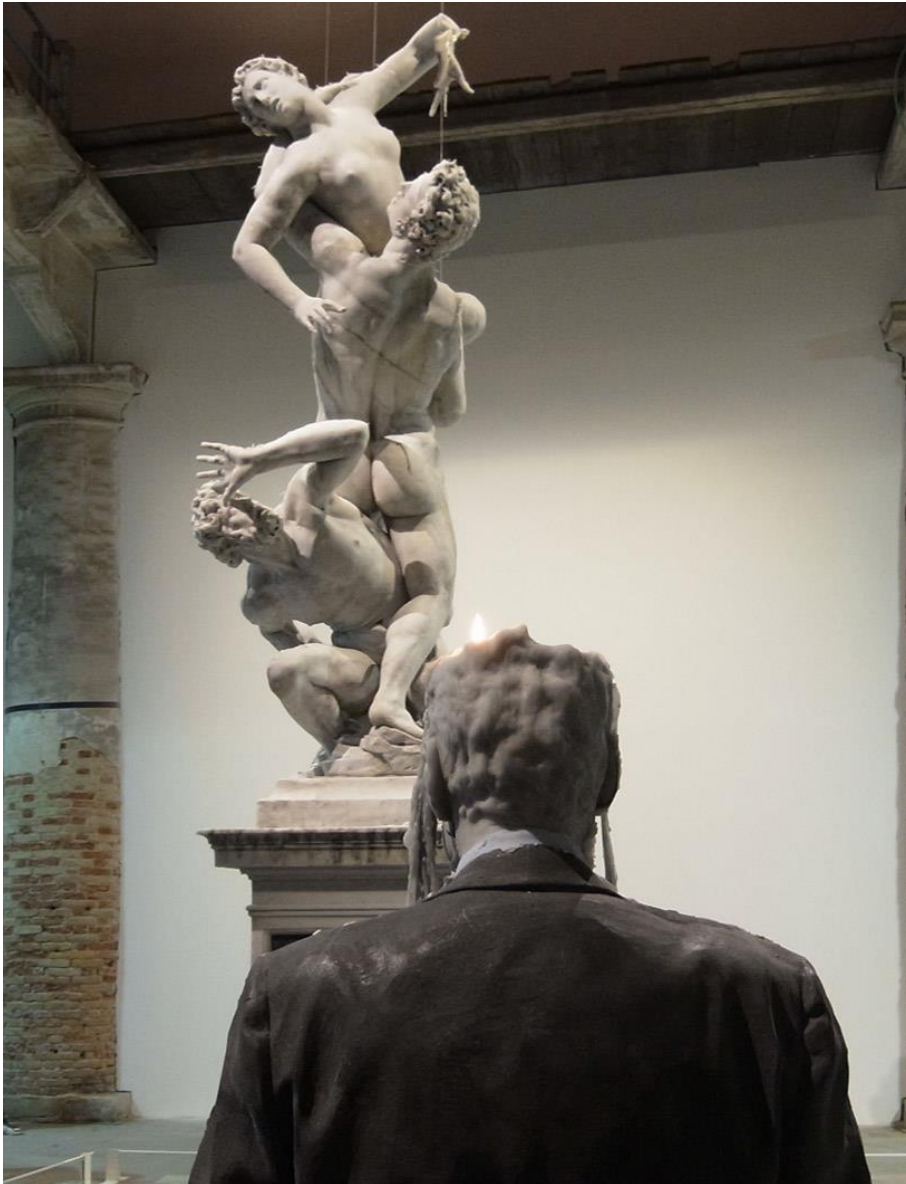

Pav. 6 Christian Marclay „Clocks“. 2010

Paskutinis darbas, apie kurį bus kalbama šiame darbe yra Urs Fisher 2011 m darbas „Be pavadinimo“. Jį sudaro keletas skulptūrinių objektų, išlietų iš vaško su įtaisytais dagčiais, kurie parodos metu yra uždegami ir iki parodos galo sudega. (Pav. 7) Skulptūrinę grupę sudaro šešiolikto amžiaus skulptūros „Sabinių pagrobimas“ replika, ir šiuolaikinio, į skulptūrą žiūrinčio vyro figūra (bei ofiso kėdės). Šiame darbe atsiminimų motyvas skleidžiasi dviem plotmėm. Viena vertus pateikiama tiksliai skulptūros replika, kuri mums kalba apie šešiolikto amžiaus meną, grožio supratimą, o ir pati skulptūra kalba romėnų mitologijos tema. Kita vertus skulptūra parodos eigoje sudega, iš jos belieka tik prisiminimas.

Taigi darbas kalba apie mūsų kolektyvinės atminties pavidalus per pačią skulptūros formą ir asmeninę atmintį, kuri liks lankytojui-nes kiekvienas, apsilankęs parodoje konkrečiu metu, pamatys didesnę ar mažesnę skulptūros dalį, gal skulptūra jau bus ir visai sudegus, taigi tik tiek lankytojas ir tegalės išlaikyti savo atmintyje. Tuo pačiu darbe labai svarbus atminties, net kolektyvinės atminties trapumas-ji nyksta. Lėtai, po truputį, tačiau užtikrintai slenka į nebūtį.

⁷ <https://www.designboom.com/art/urs-fischer-at-venice-art-biennale-2011/>

Pav. 7 Urs Fisher „Be pavadinimo“ 2011

Taigi šiaime skyriuje aptarus lietuvių ir užsienio menininkų darbus, kalbančius apie atmintį, galime matyti, jog nežiūrint technikos, kokia atliktas darbas, jiems sukurti dažnai naudojami kažkokie konkretūs daiktai. Kurie gali būti kur nors rasti, iš kažkur gauti, tačiau visais atvejais yra pabrėžiamas jų kaip kito objekto savarankiškumas. Pvz videofilme „Clocks“ ne tik nesistengiama paslėpti, jog darbas sudarytas iš svetimų kino filmų iškarpų, o autorius kaip tik siekia parodyti ryškesnius personažus, įsimintinesnes detales, kad žiūrovas galėtų juos identifikuoti. Kitais atvejais naudojami tam kūriniai nestandartiniai, netipiški objektai, kaip kad surūdiję metaliniai dangteliai, konkretūs daiktai įgauna jiems nebūdingų savybių, kaip kad stalai pradeda paišyti, kitumo savybė pabrėžiama formaliai-siuvinėjimu ant šalmų, ar bent jau aprašyme nurodoma jų svetima kilmė, kaip kad sabinių skulptūros atveju. Daugeliui darbų būdingas paviršiaus pakeitimas,

grafiškumas. Daugelyje darbų labai svarbus žiūrovo vaidmuo. Menininkai žaidžia tarp subjektyvios asmens atminties ir objektyvios kolektyvinės atminties.

V. KŪRYBINIŲ DARBŲ REALIZAVIMAS

1. Darbo temos, idėjos paieškos

Šiame skyriuje noriu apžvelgti savo magistro darbo „Reminiscencijos - grafikos objektas“ kūrybinį procesą: nuo idėjos formavimosi iki galutinio rezultato. Pristatomas idėjos išgryninimas, jos įgyvendinimas, priemonių pasirinkimas.

Įstojus į grafikos specialybę pirmomis savaitėmis vyko susipažinimas su nauja disciplina. Iki tol patirtis šioje srityje buvo minimali. Grafika didžiąja dalimi siejasi su technika. Technikos išmokimu. Susipažįstu su šilkografijos technika, kompiuterine grafika, skaitmenine spauda. Taip sukuriamas pirmasis mano darbas, kuriam panaudoju keptuves, kurių reljefas kuria grafinius vaizdus plokštumoje (kompiuterinė grafika, Adobe Photoshop programa), o erdvėje vaizdinius nebūdingus mūsų tiesioginiam keptuvės suvokimui. Masinės gamybos daiktas, nuolat matomas kasdienėje aplinkoje. Keptuvė – objektas, kuris realybėje su mumis sąveikauja tiek, kiek jis yra mums naudingas konkrečioje vietoje, konkrečiu laiku, konkrečiame patyrimo. Keptuvė, kaip daiktas, su savimi nešantis tam tikrą istorijos bagažą, tam tikrą suvokimo kontekstą, bylodamas apie praeitį, dabartį, ateitį „Keptuvės anatomija“ 2018 m. (Špyžinės keptuvės, plastiko plokštelės, skaitmeninė spauda 100 X 100 cm (Pav. nr. 1-7)). Čia tarpusavyje sąveikaudamos formos, pasikartojantys fragmentai kuria ženklus ir naujus objektus. Į darbą žiūriu per savo asmeninę prizmę, naudoju daiktus kurie priklausė man ir mano artimiesiems. Todėl ji- prisiminimų, asociacijų, minčių, estetinių potyrių sukėlėja. Atėjusi iš pirminių idėjų - močiutės nėrių, popieriaus karpinių kuriu objektus erdvėje, ir vaizdinius plokštumoje, kol galų gale gaunu ženklus sukurtus panaudojant keptuvės formą, jos tekstūrą, reljefą. Nesistengiau darbe keptuvei priskirti naujų funkcijų. Suteikti naujų prasmų. Tiesiog žaidžiu ir dėlioju jos gautą atvaizdą, sukurdamas vis naujus vaizdinius. Panaudoti blizgūs plastiko plokštelės ornamentai kuria erdvę erdvėje. Keptuvės erdvėje. Tarsi aliuzija į kepamus blynus. Neišvengiamai žiūrint į keptuvę, kaip į meno kūrinį, negali savęs atriboti nuo to, kokias funkcijas ji atlieka ir vienaip ar kitaip naudojama. Tačiau šiuo atveju mano keptuvė nėra daiktas, jos „daiktiškumas“ sugriautas. Darbe „Keptuvės anatomija“ iliustruojamas intymus mano požiūris į kuriamus objektus. Naudotos metalinės keptuvės, buvo lyg preliudija į mano baigiamąjį darbą. Tuo kartu dar nenaudojau aliuminio skardos ir aliuminio ęsdinimo technologijos, tą kartą pasitelkiau paprastesnę medžiagą,- blizgią plastikinę plokštelę. Aliuminio ęsdinimas atsirado vėliau. Bet kaip ir sakiau - tai buvo tik preliudija.

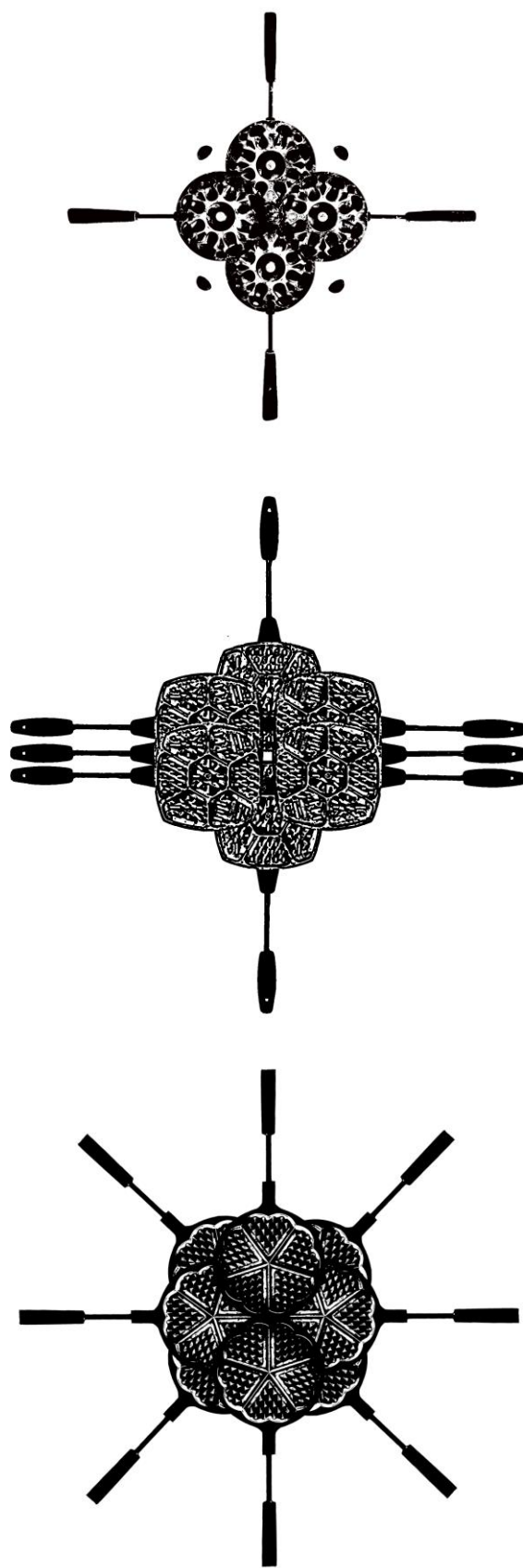
Antrajame magistro kurso pusmetyje imu ieškoti temos ir raiškos būdų savo baigiamajam darbui. Dėstytojas profesorius V Janulis supažindina su viena iš grafikos technikų – aliuminio ėsdinimu. Susižaviu. Į rankas ir vėl patenka senas daiktas. Tai jau nėra sena keptuvė. Tai - sena kėdė, kurią nusprendžiu aprengti „nauju rūbu“ aliuminio plokštelėmis. Taip atsiranda grafinės kompozicijos ant aliuminio skardos, kurios nugula, ir tvirtai įsispaudžia metalo plokštėje (Pav. nr. 8-12). Gimsta pirminė idėja mano magistro darbui. „Prisiminimai“ 2018 m. (Medinė kėdė. Aliuminio skarda. Aliuminės kniedės. (Pav. nr. 13-15)). Darbe atsiskleidžia dar intymesnis ryšys tarp manęs ir mano vaizduojamo objekto. Dėliuju atpažįstamas formas, pažįstamus veidus ir vaizdus. Mintys ir jausmai slypėję manyje per šį objektą buvo paleisti į laisvę. Mano kurtus piešinius papildė senos nuotraukos, iliustracijos ir tekstai iš senų laikraščių. Piešiniai, nuotraukos, laikraščių iliustracijos Adobe Photoshop programa paverčiami į grafinius vaizdus. Gauti vaizdai iš pozityvo verčiami į negatyvą. Šilkografijos technika visi naudojami motyvai perkeliama ant aliuminio skardos, ir galiausiai išėsdinami specialia aliuminio ėsdinimo technika. Kuriant darbus šilkografijos technika galima pasiekti rezultatų, kurių neįmanoma išgauti kitomis priemonėmis. Šis spaudos būdas mažiausiai komplikuočiai jungiasi su įvairiomis medžiagomis bei paviršiais ir kitomis technologijomis sukurtais darbais. **Šilkografija** – vienas seniausių žinomų trafaretinės spaudos būdų, pradėtas naudoti Kinijoje ir siejamas su šilko atsiradimu. Tai ko gero viena iš universaliausių spaudos technikų leidžianti spausdinti ant pačių įvairiausių formų, storių ir dydžių medžiagų. Šilkografijos technologijos principas gana paprastas: norimas perteikti atvaizdas iš kompiuterio, specialiu įrenginiu (imagesetter) išvedamas ant skaidrios fotojuostos. Toliau vaizdas eksponavimo būdu yra perkeliama ant rėmo aptraukto šilko tinkleliu, padengto šviesai jautriu foto polimeru. Apšviestos foto polimero vietos sukietėja, o neapšviestos yra išplaunamos. Tokiu būdu paruoštas tinkelis dedamas ant aliuminio skardos, ant jo pilami dažai. Šilkografijos spaudžiami grafiniai elementai išsiskiria piešinio linijų ryškumu ir kokybe.

Šilkografijos būdu perkelti ant metalo piešiniai buvo išėsdinti panaudojant aliuminio ėsdinimo technologiją. Šios technologijos pagalba galima kurti autorinius piešinius, graviūras, meno spaudinius, papuošalus ant aliuminio skardos. Gaunamas labai kokybiškas ir aiškus piešinys. Darbo atlikimui reikalingas indas, kurio dydis atitiktų ėsdinamos skardos dydį. Tada ruošiamas vario sulfato ir druskos tirpalas santykiu : 1 litrui verdančio vandens pilama 100 gr druskos ir 100 gr vario sulfato. Piešinys ėsdinamas, kas minutę vis ištraukiant skardą iš tirpalo, ir nuplaunant po tekančiu vandeniu. ėsdinama tol, kol gaunamas reikiamo gylio reljefas. Galiausiai skiedikliu nuvalomi dažai kuriais šilkografijos technika buvo padengta skarda ir išėsdintas piešinys. Piešinys įtrinamas juodu tušu, taip išryškinant išėsdintą kompoziciją skardoje.

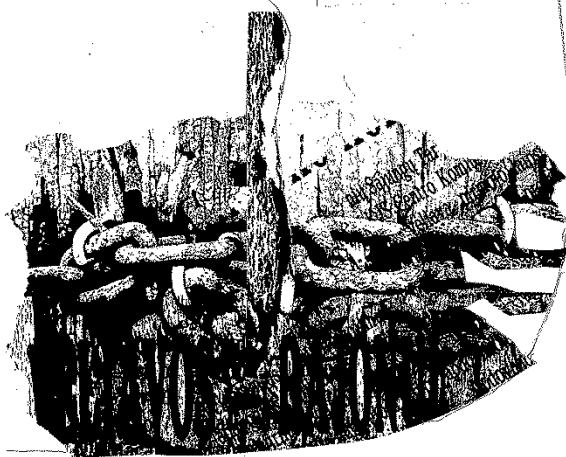
Ekspperimentų ir ieškojimų metu antro pusmečio pabaigoje jau turiu savo magistro darbo idėją.

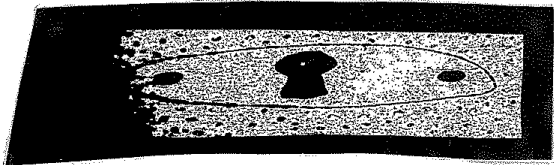
Pav. 1; 2; 3; 4 “ Keptuvės anatomija „, Špyžinės keptuvės. Plastik. Folija. 2017 m.

Pav. 5; 6; 7 “Keptuvės anatomija „. Skaitmeninė spauda. Popierius, 100 X 100 cm . 2017 m.

Danutė **FRISENBRŪDERIENĖ**
Kapsuko kolūkio laukininė

Pav. 8; 9 ; 10; 11; 12 piešiniai kėdei. Kompiuterinė grafika. 2018 m.

Pav. 13; 14 ; 15 “ Prisiiminimai,, . Kēdē. Medis. . Alumīnio skarda. Kniēdēs. 2018 m.

2. Darbo eiga - kompoziciniai ieškojimai

Antrame magistro studijų pusmetyje suformuluojama galutinė magistro darbo tema : Reminiscencijos – grafikos objektas. Darbas buvo kuriamas ne tik dvimatėje, bet ir trimatėje erdvėje.

Pradžioje - objektų pasirinkimas. Jų paieškos, formų ir dydžių tarpusavio santykis. Spalvinis koloritas. Parinkti objektai dėliojami erdvėje, iš kurių kuriama vientisa kompozicija. Kėdės pristumiamos prie stalo, guldomos po stalu, aukštyr kojomis, dedamos ant stalo ir t.t. Ištraukiami stalčiai , parodant jų turinį, kartu išplečiant daiktų tūrį erdvėje. Lyg atminties įprasminimas ją pakeičiant gyvais ir pastoviais vaizdiniais, kuriuos gali matyti. Kompoziciją pildau aliuminiais indais ir daiktais. Stalčiuje nugula puodeliai, spyna, raktas. Kaip sako P. Ruso: „ kompozicija pradeda egzistuoti nuo to momento , kada daiktai pradedami vaizduoti ne tik dėl jų pačių, bet ir dėl to, kad jų išorinis vaizdas perduotų atgarsius, kuriuos jie sukėlė mūsų sieloje“.

Kai daiktai pasirinkti ateina eilė menamų aliuminio detalių komponavimui iš popieriaus (Pav. nr. 16-21 ir 22-23). Žaisdama popieriaus skiautėmis kuriu gyvenimus , lyg dėlione, kurioje įvykiai sugula vienas ant kito taip sukurdami istorijas. Ir šios istorijos kas kartą galės būti pildomos naujų įvykių, naujų gyvenimų, kurie nuguls seno stalo stalčiuose arba visų mūsų atmintyse, bus užrašyti knygose, galiausiai įamžinti meno kūrinuose. Bet jos jau bus ne mano, o kitų. Padengtos storu purvo sluoksniu ištrauktos , nuvalytos ir kuriamos toliau. Popieriaus skiautės pagalba bandau formuoti staltiesės lengvą bangavimą, klosčių minkštumą. Popierių pasiduoda lengvai formuojamas. Taip ant stalo kampo atsiranda staltiesės fragmento imitacija.

Ateina eilė grafiniams ieškojimams. Senos laikraščių iškarpos. Fotografijos žmonių, apie kuriuos tie seni laikraščiai rašė. Laikraščiai dar tos , ne laisvos, o tarybų Lietuvos. Su visa tai Lietuvai būdinga atributika. Bet tai – istorija, kurios neištrinsi ir nesunaikinsi. Svetima istorija atsidūrusi mano rankose. Ji yra. Ir būdama byloja mums apie praeitį. Istorijos svarbą puikiai iliustruoja Danutės Vipartienės mintys: „Ji reikšminga dėl to, kad ji yra tarsi atspirties taškas mūsų dabarties veiksmams. Jei nebūtume turėję tokios praeities, kokią turime, nebūtume tokia tauta, kokia esame. Juk visa tai, kas vertinama iki šių dienų - rašytiniai šaltiniai, kovos dėl laisvės, istorija - praeities relikvai, glaudžiai susiję su tuo, ko siekiame ir ką vertiname šiandien“ Naudodamasi šia informacija aš kuriu lietuvišką vaizdinį, kylantį iš mano sąmonės ir suponuotą kolektyvinės atminties.(Pav. nr. 24-25)

¹⁵ Danutė Vipartienė „Tautos tradicijų išsaugojimas ir testinumas“, Autorius: Voruta Data: 2011-08-17, [interaktyvus], žiūrėta 2018 gruodžio 16 d. Prieiga internete : <http://www.voruta.lt/tautos-tradiciju-issaugojimas-ir-testinumas>

Istoriją pildau piešiniais. Čia matosi rymanči žmogaus figūra. Čia klėtyje mieganti kaimiečių šeima . Dar dvi figūros – gimtojo kaimo pievoje. Figūros monumentalios, tvirtos. Toks man yra kaimo žmogus. (Pav. nr. 26-28) . Adobe Photoshop programos pagalba iš nuotraukų ir piešinių kuriu naujas kompozicijas. Taip šalia seno molinio pastato atsiranda sėdinti kaimo moteris, ar lietuviškais audinių raštais dekoruota antklode apsiklojusi kaimiečių šeima. Sukurtas kompozicijas atspausdinu spausdintuvu. Kompozicijas užbaigiu ranka rašomu tekstu. Kaligrafinis šriftas susilieja su audinio raštais. Lyg pabėgęs siūlo galas vingiuoja per visą piešinį rašydamas dar neužbaigtą kaimo žmogaus istoriją.(Pav. nr. 29-31). Vaizdas iš pozityvo Adobe Photoshop programa verčiamas į negatyvą ir vėl tos pačios technikos ir technologiniai procesai kuriuos naudoju kurdama kėdę.

Prasideda metalo pjaustymas . Jo formavimas. Kietam aliuminio lakštui suteikiu banguojančio audinio formą. (Pav. nr. 32-35). Metalo plastikos elementai žaidžia su seno stalo medžio faktūra. Ryški priešingybė. Kontrastingų medžiagų naudojimas leido pabrėžti svarbiausią kompozicijos centrą – ant stalo kampo plazdančią menamos staltiesės klostę. Ne visos sukurtos kompozicijos nuguls baigiamajame darbe. O jų nemažai, kaip ir istorijų. (Pav. nr. 31-42) Atrinkti ir atspausti elementai bus prikniedyti jiems skirtose vietose. O tada liks viską sujungti į vientisą nuoseklią kompoziciją ir pažadinti atmintį.

Pav. 16; 17; 18; 19; 20; 21 Stalo kompozīcijas kūrimas Stalas. Popierius. 2018 m.

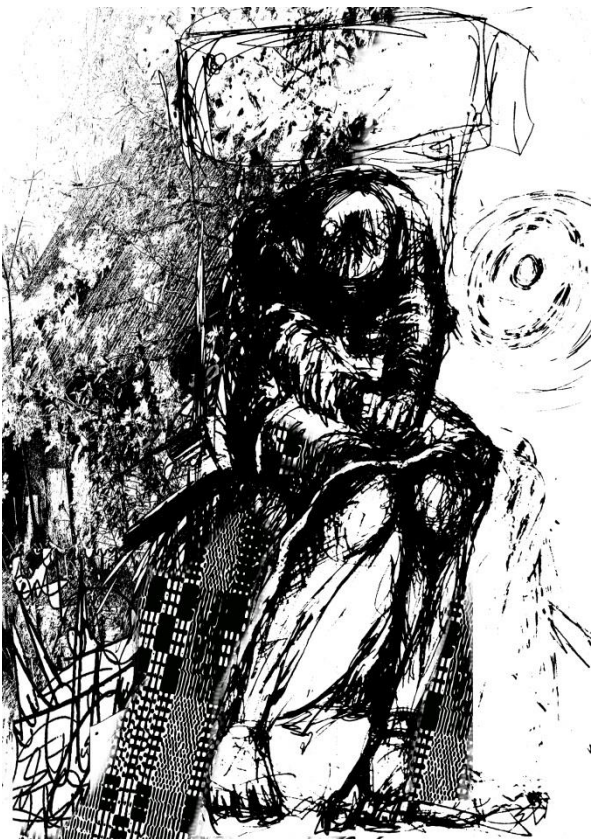
Pav. 22; 23 Kėdžių kompoziciniai sprendimai. Kėdės. Popierius. 2018 m.

Pav. 24 ; 25 Eskizų paieškos. Kopiuterinė grafika. 2018 m.

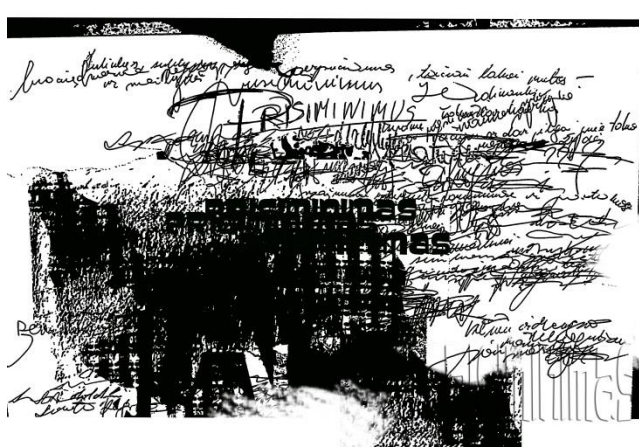
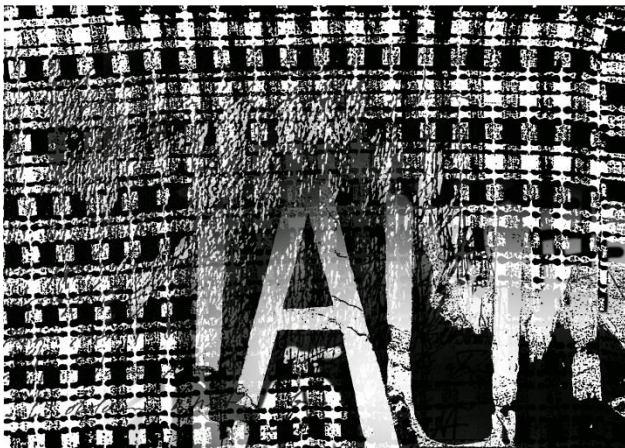
Nr. 26; 27; 28 Žmonių eskizavimas. Popierius. Grafitinis pieštukas. 2018 m.

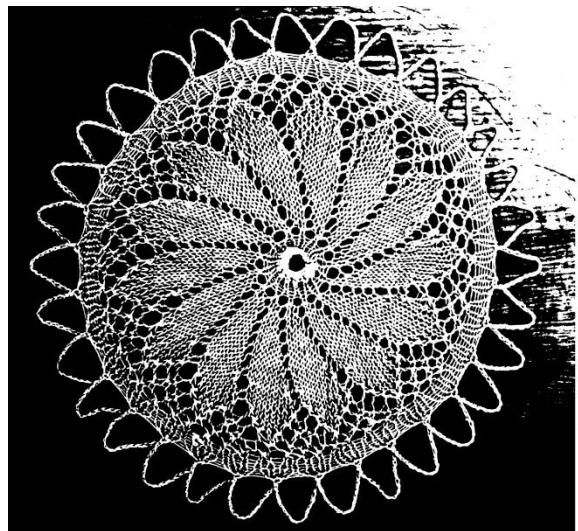
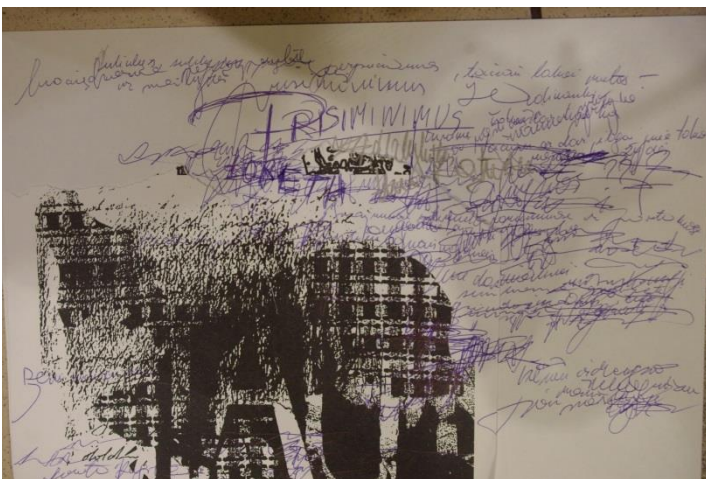
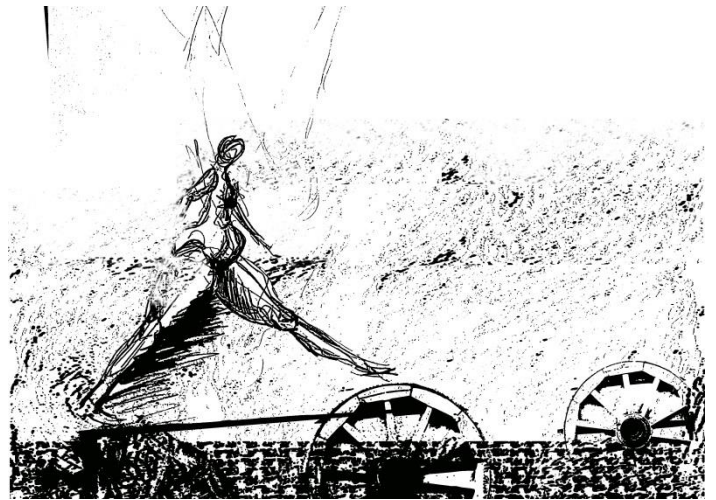
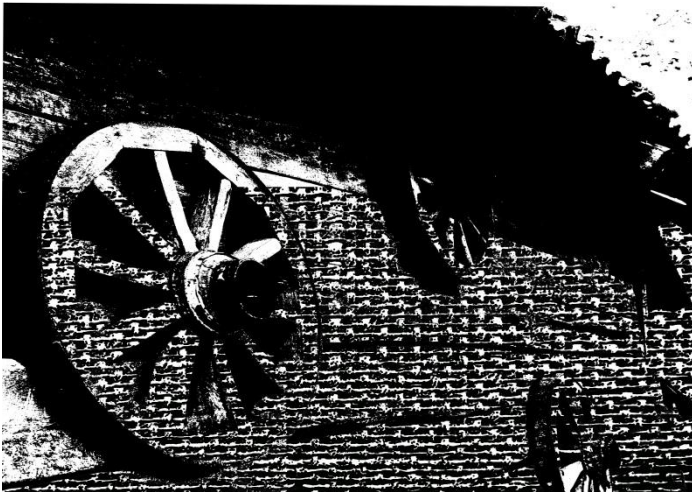
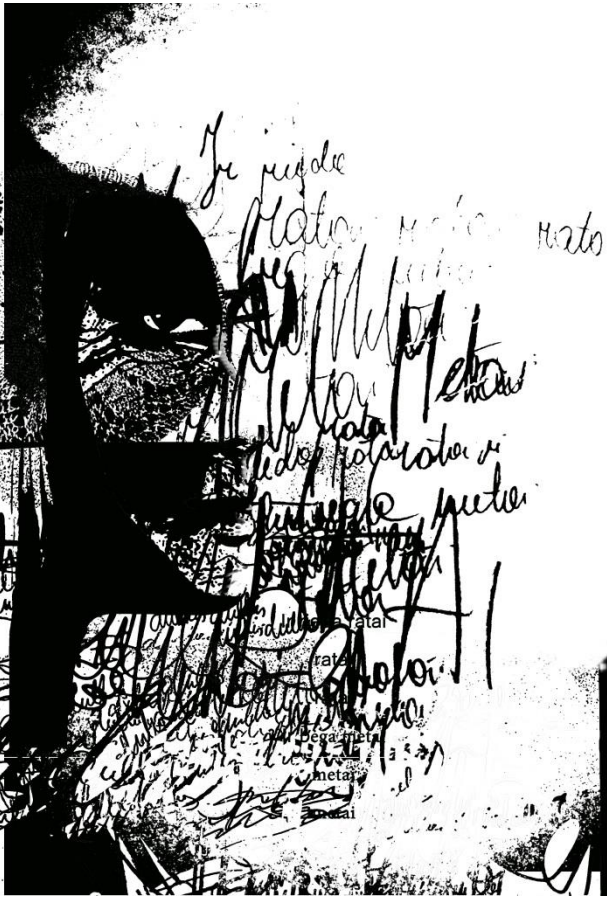

Pav.. 29; 30; 31 Kompozicinės paieškos su žmogaus figūromis. Kompiuterinė grafika. 2018 m.

Pav. 32; 33, 34; 35 Aliuminio skardos lankstymas. 2018 m.

Pav. 36 - 47 Idėjų paieškos eskizuojant. Kompiuterinė grafika. 2018 m.

3. Magistro darbo „Reminiscencijos – grafikos objektas” analizė

Magistro darbas „Reminiscencijos – grafikos objektas” - tai kompozicija, kurią sudaro stalas ir dvi kėdės, kaustyti aliuminio skarda ant kurios atspaustos grafinės kompozicijos. Darbas buvo kuriamas naudojant šilkografijos techniką, (piešinių perkėlimui ant aliuminio skardos), aliuminio ėsdinimo techniką druskos ir vario sulfato tirpalu (aliuminio skarda), Adobe Photoshop programą (ranka pieštų piešinių , nuotraukų, laikraščio fragmentų pavertimui į grafinius vaizdus, bei pozityvo - negatyvo naudojimui). Be visų minėtų technikų taip pat svarbus ir aliuminio skardos lankstymas , kuriuo buvo siekiama metalo plokštei suteikti laisvai krentančio audinio formą. Kompoziciją užbaigia ir kartu ją apjungia ant aliuminio skardos atspausdintų grafinių piešinių priekiedijimas prie senų baldų paviršiaus. Čia dėmesys plokštelių dydžiams, jų išdėstymui, ritmikai. Darbe matomas kelių kompozicinių ašių susikirtimas. Statiškas baldų formas sugriauna daiktų išdėstymas erdvėje. Išėsdinti piešiniai aliuminio skardoje padengti juodu tušu. Tuo tarpu baldų koloritas – skirtingas : nuo žalsvos iki rudos. Darbe interpretuojama istorija , kurią kuria realūs žmonės savo darbais , savo gyvenimais, savo daiktais. Tai - svetimos atminties fenomenas pasakojamas mano kūriniu.

Darbo atlikimui naudoti seni mediniai baldai, aliuminio skarda, aliuminės kniedės. Piešinių ant metalo perkėlimui pasitelkta šilkografijos ir aliuminio ėsdinimo technikos. Piešinių koregavimui ir tvarkymui - Adobe Photoshop programa. Naudojamos medžiagos mano magistro darbe kontrastuoja viena su kita tiek savo tekstūra , tiek savo struktūra, tiek savo kilme. Tuo pačiu kurdamos atskirų daiktų ar jų elementų priklausomybę, kartu suteikdamos harmoniškumo įspūdį kuriamam objektui.

Magistro darbo „Reminiscencijos-grafikos objektas” kompozicija kuriama tiek erdvėje , tiek ir plokštumoje. Erdvėje kontrastuoja naudojamų baldų dydis, varijuoja jų formos ir spalvos, galų gale ir pats baldų išdėstymas kuria savo „erdvę erdvėje“. Metalinės staltiesės bangavimas, kaip vienas pagrindinių kompozicijos akcentų susikuria savo nuosavą erdvę, bet kartu tai neatskirama kompozicijos dalis. Tuo tarpu piešiniai, išėsdinti aliuminio skardoje kuria savo vaizdinių kompoziciją dvimatėje erdvėje. Piešiniuose vaizduojami realiai egzistavę žmonės, jų prototipai atkurti piešiniuose, laikraščių straipsnių iškarpos apie šiuos žmones ir atributika susijusi su jais. Darbų pradžioje daugiau dėmesio skyriaus atskirų elementų komponavimui erdvėje, o vėlesniuose – ir plokštumoje. Daugiau išraiškingumo reikalavo grafinės kompozicijos. Ritmas, simetrija, niuansas, kontrastas, statika ir dinamika, viskas telpa grafinėse dėmėse ir jų atspauduose. Atskiri erdviniai objektai jungiami į grupes ir komponuojami erdvėje siekiant sukurti harmoningą vientisą kompoziciją. Be vientisumo labai svarbi atskirų objektų tarpusavio priklausomybė: čia stalas

negalėtų būti be stalčiaus, ir be staltiesės, o raktas – be spygos ir t.t. Tai reiškia: kompozicijoje turi aiškiai vyrauti svarbiausi elementai, vadinami akcentais, o antraeiliai dalykai ne užgožti, o paklusti jiems, sudaryti foną dominuojantiems. Atskiri kompoziciniai elementai klasifikuojami pagal reikšmingumą : išskiriant svarbiausius , o mažiau svarbius jiems pajungiant. Taip staltiesės fragmentas , tampa pagrindiniu elementu, kartu su savimi nešančia tekstone , bei vaizdine informacija. Pro akis nepraslysta ir nėriniai, bei raktas stalčiaus dugne. Kiek toliau paslėpta kyšo spyga, apverstas puodelis nors ir centre, bet supranti, kad jis čia nėra svarbiausias. Ne paskutinėje vietoje buvo uždavinys išryškinti seno baldo estetines savybes , kartu parodyti ir „ vidinę“ jojo struktūrą.

Sandėliuoti ir transportuoti šį darbą yra sudėtinga. Stalas yra ne mažas, o ir ne lengvas. Prie jo pritvirtinta metalinė staltiesė reikalauja transportuojant objektą būti atsargiam , kad darbas nebūtų sugadintas, kadangi skarda pakankamai plona (0,5 mm). Sandėliavimui šiems trims objektams reikia nemažai vietos. Patalpa turi būti sausa ir švari, kad nepakenktų objektams. Mediena pažeidžiama lauko sąlygomis, jautri UV spindulių poveikiui (saulė keičia medienos spalvą), drėgmei (sukelia deformaciją), o tai pat ir parazitams bei kenkėjams.

IŠVADOS

1. Aptarus atminties sampratą buvo išsiaiškinta, kad šis fenomenas yra nagrinėjamas skirtingų mokslo rūšių ir yra net specialios atminties studijos. Ypač atminties samprata svarbi istorijos, kultūrologijos lauke. Aptarus atminties sampratos kaitą pastebėtina, kad atmintis domino mąstytojus jau nuo antikinių laikų. Pirmose interpretacijose atminties fenomenas buvo itin smarkiai siejamas su fiziniais procesais, net su kraujo judėjimu. Nežiūrint didelės apimties įvairių sričių tyrimų, mokslininkai iki pat šios dienos negali tiksliai paaiškinti visų atminties mechanizmų, nei tiksliai lokalizuoti vietos smegenyse, kuri už jų kaupimą atsakinga.

2. Išnagrinėjus lietuvių ir užsienio menininkų darbus, kalbančius apie atmintį, galime matyti, jog nežiūrint technikos, kokia atliktas darbas, jiems sukurti dažnai naudojami kažkokie konkretūs daiktai, kurie gali būti kur nors rasti, iš kažkur gauti, tačiau visais atvejais yra pabrėžiamas jų kaip kito objekto, savarankiškumas. Pvz videofilme clocks ne tik kad nesistengiama paslėpti, jog darbas sudarytas iš svetimų kino filmų iškarpų, o autorius kaip tik siekia parodyti ryškesnius personažus, įsimintines detales, kad žiūrovas galėtų juos identifikuoti. Kitais atvejais naudojami tam kūriniai nestandartiniai, netipiški objektai, kaip kad surudiję metaliniai dangteliai, konkretūs daiktai įgauna jiems nebūdingų savybių, kaip kad stalai pradeda paišyti, kitumo savybė pabrėžiama formaliai-siuvinėjimu ant šalmų, ar bent jau aprašyme nurodoma jų svetima kilmė. Daugeliui darbų būdingas paviršiaus pakeitimas, grafiškumas. Taip pat labai svarbus žiūrovo vaidmuo. Menininkai žaidžia tarp subjektyvios asmens atminties ir objektyvios kolektyvinės atminties.

3. Nuosekliai dirbant visus magistro studijų metus buvo sukurta kompozicija, kuri remiasi atminties fenomenu ir kuri kalba apie senovinį lietuvišką kaimo interjerą, kurio jau nelabai bėra likę, kuris tėra tik prisiminimuose ir senuose daiktuose. Sukurta instaliacija naudoja ne tik seno kaimo daiktus, tačiau visi paviršiai padengti metalo skardomis su užfiksuotais žodžiais ir dekoru elementais. Kūriniu siekiama kvestionuoti, artikuliuoti, suaktyvinti mūsų prisiminimus apie kaimą ir jo gyventojus. Padiskutuoti, ar jis jau visai išnyko, o gal tai, kad mes dar turime jį savo prisiminimuose reiškia, kad jis dar gyvas?

LITERATŪRA

1. Citvarienė D. *Bendruomenių Atmintis Šiuolaikinio Meno Projektuose*// Meno Istorija Ir Kritika / Art History & Criticism 2015 Nr 11
2. Husserl, E. *Karteziškosios meditacijos*, Vilnius: Aidai, 2005.
3. Jonkus, D. *Atminties visuma ir kitybė. Fenomenologinis požiūris*//Religija ir kultūra Sąmonė ir Kitybė 2009 Nr.6
4. Jonkus, D. *Patirtis ir refleksija: fenomenologijos filosofijos akiračiai*, Kaunas: Vytauto Didžiojo Universitetas, 2009.
5. Kačerauskas, T. *Tikrovė ir kūryba. Kultūros fenomenologijos metmenys*, Vilnius: VGTU leidykla Technika, 2008.
6. Mickūnas, A. *Pastovumas ir tėkmė. Kultūros fenomenologijos apybraižos*, Vilnius: Kultūros, filosofijos ir meno institutas, 2007.
7. Ruso, Ž. *Ž. Rinkiniai raštai*. Vilnius: Mintis. 1979.
8. Ružas A. *Atminties fenomenas*, Vilniaus universiteto leidykla 2006 .
9. Sverdiolas, A. *Visa aprėpianti dabartis. Algį Mickūną kalbina Arūnas Sverdiolas*, Vilnius: baltos lankos, 2004.
10. [Assman](#) Aleida *Prisiminimai Ir Atmintis* Sausio 28 d., 2015 [interaktyvus], žiūrėta 2018 gruodžio 16 d. Prieiga internete
11. <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2011-05-09-aleida-assmann-prisiminimai-ir-atmintis/62370>
12. Čičelis R., „Fluxus“ lietuviškumas “ Data: 2016-02-01 [interaktyvus]. Žiūrėta 2018 12 18. Prieiga internete: <http://www.kamane.lt/Kamanes-tekstai/Replika/Fluxus-lietuviskumas>
13. *Menininkas Romualdas Inčirauskas: litvakų kultūros dalies eliminavimas skurdina Lietuvos kultūrą* [interaktyvus], žiūrėta 2018 gruodžio 16 d. Prieiga internete <https://www.15min.lt/kultura/naujiena/asmenybe/menininkas-romualdas-incirauskas-litvaku-kulturos-dalies-eliminavimas-skurdina-lietuvos-kultura-285-458286>)
14. *Romualdo Inčirausko paroda "Iš garažo"* [interaktyvus], žiūrėta 2018 gruodžio 16 d. Prieiga internete <http://www.ldsajunga.lt/NAUJIENOS-652>
15. Vipartienė D., „[Tautos tradicijų išsaugojimas ir tęstinumas](#)“, [Voruta](#) Data: 2011-08-17, [interaktyvus], žiūrėta 2018 gruodžio 16 d. Prieiga internete : <https://mail.google.com/mail/u/0/#search/raimonda+/FMfcgxmZTvVCLvwtLjbZMblQtxwSFvSF?projector=1&messagePartId=0.1>
16. [interaktyvus], žiūrėta 2018 gruodžio 16 d. Prieiga internete <http://www.severija.lt/lt/kuryba/kill-for-peace/>
17. [interaktyvus], žiūrėta 2018 gruodžio 16 d. Prieiga internete <http://www.severija.lt/lt/kuryba/turisto-pusryciai/>
18. [interaktyvus], žiūrėta 2018 gruodžio 16 d. Prieiga internete <https://www.tate.org.uk/art/lists/five-ways-christian-marclays-clock-does-more-just-tell-time>
19. [interaktyvus], žiūrėta 2018 gruodžio 16 d. Prieiga internete <https://www.designboom.com/art/urs-fischer-at-venice-art-biennale-2011/>
20. [interaktyvus], žiūrėta 2018 gruodžio 16 d. Prieiga internete <http://www.cyprusinvenice.org/2011/index.cfm?page=photo>

PRIEDAI

- 1. Grafikos objektas**
- 2. Kompaktinis diskas**

GRAFIKOS OBJEKTAS

